

Sonja Stuber, Lynde Hans
en Pauline Harrewijn

SAMEN BOUWEN AAN PRAKTIJKGERICHTE KENNIS IN EEN KENNISKRING

Katholieke Pabo Zwolle kent drie kenniskringen: Rekenen, Taal en Vernieuwende onderwijsconcepten. Experts, docenten (uit hbo en masters) en basisschoolleraars delen in die kenniskringen kennis en ervaringen en inspireren elkaar. Dat leidt tot meer dan boeiende gesprekken alleen. In dit artikel een kijkje in de keuken.

KENNISKRING REKENEN

De kenniskring Rekenen bestaat uit basisschoolleraars uit de onder- en bovenbouw, docenten rekenen/wiskunde van de pabo, een gepromoveerde op het gebied van wiskunde, een ingenieur, een docent onderzoeker, twee junior-docenten rekenen/wiskunde, studenten van de master Leren & Innoveren (MLI) en een onderzoekscoördinator van een opleidingsschool op het gebied van rekenen. De groep had al een jaar samen kennis gedeeld en bij de start van het tweede jaar is gezocht naar een overeenkomstig interessegebied op het gebied van rekenen. Dat werd al snel een onderdeel van een rekenles: de fase waarin het nagesprek of de evaluatie plaatsvindt. Een fase waarin veel gebeurt: goede vragen stellen, verschillende vormen van feedback, diverse patronen van interactie. Daarbij heeft de groep zich vooral gericht op de interactie tijdens het nagesprek. De leden van de kenniskring hebben zich verdiept in literatuur en andere onderzoeken en in de bijeenkomsten wordt kennis en ervaring gedeeld vanuit verschillende perspectieven. Filmbeelden uit de praktijk worden bekeken en besproken, opvattingen worden gedeeld. Hierdoor komen de leden vaak tot nieuwe inzichten en ideeën. Centraal staat de vraag: hoe doe ik het zelf eigenlijk in mijn praktijk? Door theorie en praktijk steeds aan elkaar te verbinden, zet deelname aan de kenniskring Rekenen aan tot nadenken over je (onbewuste) handelen.

Tijdens een bijeenkomst van de kenniskring Rekenen zijn filmbeelden uit de praktijk bekeken en geanalyseerd. De uitvoerende docent was ook zelf aanwezig: “Ik vond het heel interessant; er vindt een reflectie op je eigen handelen plaats, dit zette mij aan het denken. Door de filmbeelden te bekijken met de kenniskring heb ik kunnen zien wat er gebeurt tijdens mijn lessen. Door de kennis die er in de kenniskring was, heb ik nieuwe inzichten gekregen en ben ik verder gaan lezen in de literatuur om de interactie tussen studenten te verbeteren.”

KENNISKRING TAAL

De samenstelling van de kenniskring Taal varieert per bijeenkomst, maar heeft een vaste kern. De vaste kenniskringleden komen uit verschillende werkvelden. Inmiddels is de groep uitgegroeid tot elf personen. De meerwaarde van een gevarieerd gezelschap is dat elk lid iets anders te bieden heeft. De deelnemers uit het primair onderwijs hebben veel praktische kennis, terwijl de juniordocenten een goede verbinding vormen tussen het primair onderwijs en het hbo; zij kunnen aangeven waar studenten op de pabo behoefte aan hebben als

zij het werkveld in gaan.

In het vorige studiejaar heeft de kenniskring vooral gewerkt aan het ontwikkelen van een visie. De groep wil zich met name richten op leesbevordering in het basis-onderwijs en wat dit vraagt van leraren. Er is gestart met het ontwikkelen van een vragenlijst voor leraren in het primair onderwijs waarmee de behoeften in kaart worden gebracht met betrekking tot kennis en vaardigheden die nodig zijn om jeugdliteratuur te integreren in het dagelijkse onderwijs. In de eerste bijeenkomst van de kenniskring is het idee van de vragenlijst ontstaan. De kenniskring-leden hebben vervolgens gezamenlijk gebrainstormd over vragen die aan het veld gesteld kunnen worden. Doordat de leden verschillende achtergronden hebben, komen de vragen vanuit verschillende perspectieven. De opbrengst van dit schooljaar bestaat uit de vragenlijst die uitgezet zal worden in het primair onderwijs om behoeften op het gebied van leesbevordering onder leraren basisonderwijs te peilen. Dat krijgt volgend schooljaar een vervolg: het streven is te komen tot een aantal praktische interventies.

Voor de bijeenkomsten van de kenniskring Taal worden regelmatig gasten uitgenodigd om kennis te delen over een specifiek onderwerp. Zo hebben de leden presentaties bijgewoond van Lianne Bos (gepromoveerd met een onderzoek over lezen met verbeeldingskracht), Regina Frederiks (heeft het ontwerp van het proefschrift van Coosje van der Pol over literaire competentie uitgeprobeerd in een kleuterklas van haar basisschool), Lynde Hans (deed haar afstudeeronderzoek aan de pabo over tekstcomplexiteit en verdiepend lezen) en Marin Groothengel (deed haar masterscriptie over de invloed van belezenheid (van jeugdliteratuur) van pabostudenten op hun leerkrachtengedrag).

Vaste leden van de kenniskring Taal

1. Lianne Bos, ICE
2. Mariska Braakhekke, OOO
3. Lianne van Eijken, AVES
4. Lynde Hans, juniordocent KPZ
5. Wenckje Jongstra, KPZ
6. Eveline van der Klaauw, juniordocent KPZ
7. Ilse Klaver, SKO
8. Philip Oldenbeuving, mijnplein
9. Ietje Pauw, KPZ
10. Judith Pool, OOO
11. Irene Reiling, Universiteit Twente

KENNISKRING VERNIEUWENDE ONDERWIJSCONCEPTEN

De kenniskring Vernieuwende onderwijsconcepten bestaat momenteel uit leraren en een directielid uit onder andere het Dalton- en Jenaplanonderwijs. Vanuit KPZ zijn vier leden betrokken: een docent pedagogiek, een docent onderzoek, een docent vernieuwingsonderwijs en een juniordocent. Ook een leraar met de master Leren & Innoveren maakt deel uit van de groep. Er zijn veel onderwijsontwikkelingen gaande die van invloed zijn op bestaande en vernieuwende onderwijsconcepten. In de kenniskring wordt geprobeerd antwoord te vinden op vragen als: Hoe kunnen we als school onze visie concreet maken? Hoe worden onderwijskundige uitgangspunten zichtbaar in het handelen van leraren en voelbaar in het schoolklimaat?

Een brainstormsessie heeft in de eerste bijeenkomst geleid tot een aantal onderwerpen waar de kenniskring zich op wil richten:

- zicht krijgen op scholen met vernieuwende onderwijsconcepten in de regio;
- raakvlakken verkennen tussen verschillende onderwijsconcepten;
- vanuit het perspectief van ouders kijken naar vernieuwende onderwijsconcepten.

Deze drie onderwerpen komen iedere bijeenkomst terug. Om zicht te krijgen op scholen met vernieuwende onderwijsconcepten in de regio, is er een lijst opgesteld van scholen met een specifiek onderwijsconcept. Deze lijst wordt nog steeds uitgebreid. Om de raakvlakken tussen de onderwijsconcepten in kaart te brengen, worden verschillende gebieden uitgewerkt en met elkaar vergeleken. De gebieden die daarbij terugkomen zijn: leeromgeving, rol van de leraar, rol van het kind, rol van de ouders, visie op leren, missie van de school, evaluatie, leermiddelen en curriculum. Door deze uitwerking en vergelijking wordt kennis opgedaan over de verschillende concepten en wordt een gezamenlijke visie ontwikkeld.

Tot slot heeft de kring belangstelling voor de rol van ouders met betrekking tot innovatieve onderwijsconcepten. Specifiek gaat het daarbij om de vraag hoe ouders zicht kunnen krijgen op zo'n concept en welke vragen zij kunnen stellen bij een rondleiding.